नास्ति सत्यात् परो धर्म्मो नानृतात् पातकं परं । श्रुतिर्हि सत्यं धर्म्मस्य तस्मात् सत्यं न लोपयेत् । ९००
उपैति सत्याद्दानं हि तथा यज्ञाः सदक्षिणाः । चेताग्निहोत्रं वेदाश्च ये चान्ये धर्म्मनिश्चयाः ।
अश्वमेधसहस्रञ्च सत्यञ्च तुलया धृतं । अश्वमेधसहस्राद्धि सत्यमेव विशिष्यते ।
इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि आपद्धर्म्मपर्व्वणि सत्यकथने द्वाषष्ट्यधिकशततोऽध्यायः ॥ १६२ ॥
॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ यतः प्रभवति क्रोधः कामो वा भरतर्षभ । शोकमोहौ विधित्सा च परासुत्वञ्च तद्वद ।
लोभो मात्सर्य्यमीर्ष्या च कुत्साऽसूया कृपा भयं । एतत् सर्व्वं महाप्राज्ञ याथातथ्येन मे वद ।
॥ भीष्म उवाच ॥ त्रयोदशैतेऽतिबलाः शत्रवः प्राणिनां स्मृताः । उपासन्ते महाराज समन्तात् पुरुषानिह । ९०५
एते प्रमत्तं पुरुषमप्रमत्तास्तुदन्ति च । वृका इव विलुम्पन्ति दृष्ट्वैव पुरुषं बलात् ।
एभ्यः प्रवर्त्तते दुःखमेभ्यः पापं प्रवर्त्तते । इति मर्त्यो विजानीयात् सततं पुरुषर्षभ ।
एतेषामुदयं स्थानं क्षयञ्च पृथिवीपते । हन्त ते कीर्त्तयिष्यामि क्रोधस्योत्पत्तिमादितः ।
यथातत्त्वं क्षितिपते तदिहैकमनाः शृणु । लोभात् क्रोधः प्रभवति परदोषैरुदीर्य्यते ।
क्षमया तिष्ठते राजन् क्षमया विनिवर्त्तते । सङ्कल्पाज्जायते कामः सेव्यमानो विवर्द्धते । ९०९
यदा प्राज्ञो विरमते तदा सद्यः प्रणश्यति । परासूया क्रोधलोभावन्तरा प्रतिमुच्यते ।
दयया सर्व्वभूतानां निर्द्वेशाद्विनिवर्त्तते । अवद्यदर्शनादेति तत्त्वज्ञानाच्च धीमतां ।
अज्ञानप्रभवो मोहः पापाभ्यासात् प्रवर्त्तते । यदा प्राज्ञेषु रमते तदा सद्यः प्रणश्यति ।
विरुद्धानीह शास्त्राणि पश्यन्तीह कुरूद्वह । विधित्सा जायते तत्र तत्त्वज्ञानान्निवर्त्तते ।
प्रीत्या शोकः प्रभवति वियोगात्तस्य देहिनः । यदा निरर्थकं वेत्ति तदा सद्यः प्रणश्यति । ९१५
परामुता क्रोधलोभादभ्यासाच्च प्रवर्त्तते । दयायाः सर्व्वभूतानां निर्व्वेदात् सा निवर्त्तते ।
सत्यत्यागात्तु मात्सर्य्यमहितानाञ्च सेवया । एतत्तु क्षीयते तात साधूनामुपसेवनात् ।
कुलाज्ज्ञानात्तथैश्वर्य्यान्मदो भवति देहिनां । एभिरेव तु विज्ञातैः स च सद्यः प्रणश्यति ।
ईर्ष्या कामात् प्रभवति संहर्षाच्चैव जायते । इतरेषान्तु सत्त्वानां प्रज्ञया सा प्रणश्यति ।
विभ्रमाल्लोकवाक्यानां द्वेष्यैर्व्वाक्यैरसम्मतैः । कुत्सा सञ्जायते राजन् लोकान् प्रेक्ष्याभिशाम्यति । ९२०
इति कर्त्तुं न शक्ता ये बलस्थायापकारिणे । असूया जायते तीव्रा कारुण्याद्विनिवर्त्तते ।
कृपणान् सन्ततं दृष्ट्वा ततः सञ्जायते कृपा । धर्म्मनिष्ठां यदा वेत्ति तदा शाम्यति सा कृपा ।
अज्ञानप्रभवो लोभो भूतानां दृश्यते यदा । अस्थिरत्वञ्च भोगानां दृष्ट्वा ज्ञात्वा निवर्त्तते ।
एतान्येव जितान्याहुः प्रशमाच्च त्रयोदश । एते हि धार्त्तराष्ट्राणां सर्व्वे दोषास्त्रयोदश ।
त्वया सत्यार्य्यिना नित्यं विजिता ज्येष्ठसेवनात् । ९२५
इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि आपद्धर्म्मपर्व्वणि लोभोपाख्याने त्रिषष्ट्यधिकशततोऽध्यायः ॥ १६३ ॥
॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ आनृशंस्यं विजानामि दर्शनेन सतां सदा । नृशंसान्न विजानामि तेषां कर्म्म च भारत ।
कण्टकान् कूपमग्निञ्च वर्ज्जयन्ति यथा नराः । तथा नृशंसकर्म्माणं वर्ज्जयन्ति नरा नरं ।